

За допомогою кнопки “тестування за темою” студенти можуть приступити до вирішення тесту, причому за будь-якою темою (рис.6). Програма Test призначена для контролю та самоконтролю знань, умінь та навичок студентів.

Таким чином, використання ІКТ на практичних заняттях з опору матеріалів створює можливість:

- поєднувати активні (комп’ютери, програмні продукти, ресурси Інтернет і т.п.) та традиційні (підручники, довідники, конспекти лекцій тощо) засоби навчання;
- інтерактивності, індивідуалізації, диференціації та креативності навчання;
- підвищення професійної спрямованості підготовки майбутніх вчителів трудового навчання;
- забезпечення розвитку аналітичного та синтетичного мислення студентів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Карчевская Н. В. Особенности применения микро-ЭВМ на практических занятиях в ВУЗе (на примере обучения студентов инженерно-педагогических факультетов): Дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / Коммунарский горно-металлургический ин-т. Стахановский филиал. — Стаханов, 1989. — 230 с.
2. Красножон О. Б. Система математичної підготовки майбутніх учителів фізики в умовах використання інформаційно-комунікаційних технологій: Дис... канд. пед. наук: 13.00.02 — теорія і методика навчання математики / Бердянський державний педагогічний університет. — Бердянськ, 2005. — 220 с.
3. Христіанінов О. М. Застосування елементів інформаційно-комунікаційних технологій у процесі вивчення загальнотехнічних дисциплін // Тези доповідей науково-практичної конференції “Особистісно-орієнтований підхід до організації навчально-виховного процесу: проблеми і пошуки”. — Бердянськ: БДПУ, 2005. — С. 84–87.

Галина КРАВЧУК

АНАЛІЗ СУЧАСНИХ КОНЦЕПЦІЙ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ

У даній роботі проведено аналіз наукових досліджень, присвячених сучасним концепціям підготовки фахівців банківської справи. Визначено, що ефективну підготовку фахівців до професійної діяльності в умовах інформатизації банківської системи забезпечить застосування комп’ютерних інформаційних технологій у навчальному процесі ВНЗ банківського профілю. Це сприятиме й розвитку технологій навчання, її інформатизації.

Рівень розвитку банківської системи країни багато в чому визначає темпи становлення ринкової економіки. Зважаючи на сучасний стан розвитку банківської системи України, передусім необхідно сконцентрувати увагу на формуванні кваліфікованого кадрового потенціалу. Динамічні зміни у банківській сфері вимагають високого рівня підготовки відповідних фахівців, котрі є визначальним, а найчастіше — вирішальним фактором забезпечення успішної діяльності як окремих фінансово-кредитних організацій, так і банківської системи загалом. Не тільки керівництво, а й рядовий персонал банків, постійно взаємодіючи з клієнтами, забезпечують ведення бізнесу і формують престиж та імідж банків [1].

Глобалізація фінансової сфери висуває на передній план надзвичайно важливе завдання — підготовку банківського фахівця нового типу, професійно гнучкого і мобільного, здатного в разі потреби швидко перекваліфікуватися або навіть змінити кваліфікацію.

Метою статті є аналіз сучасних концепцій підготовки фахівців банківської справи та визначення ролі інформаційних технологій у навчальному процесі ВНЗ банківського профілю.

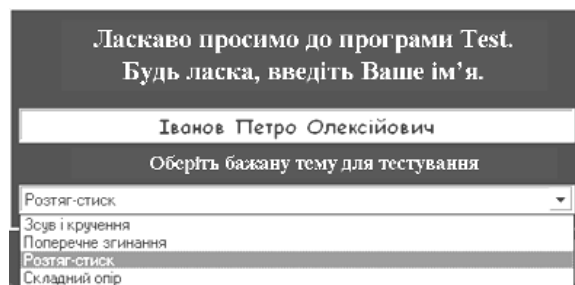

Рис.6. Програма Test.

У сучасних наукових дослідження надзвичайно мало уваги приділяється проблемам навчання та підвищення кваліфікації фахівців банківської справи. Система підготовки фахівців для вітчизняної банківської системи, на думку С. Козьменка, має будуватися з урахуванням вітчизняного та світового досвіду досягнень економічної науки та банківської практики. Фахівці повинні мати глибокі професійні знання, володіти новітніми технологіями, знати іноземну мову, орієнтуватися в світовому банківському просторі [2, 543–544]. Ключовими принципами, на основі яких має розвиватися банківська освіта, є: ступневість і багатопрофільність навчання; зміст навчання повинен випереджати тенденції розвитку банківської системи, базуючись на інноваційно-інформаційних технологіях та сучасних наукових дослідженнях, аналізі вітчизняної та зарубіжної сучасної банківської практики; неперервність навчання для банківських працівників [3]. Забезпечити неперервність банківської освіти допоможе застосування сучасних форм навчання, зокрема дистанційного навчання.

На актуальність цього питання вказує Б. Пшик [4]. Він наголошує, що у сучасних умовах будь-які навички і знання швидко застарівають, тому пріоритетна роль в управлінні банківським персоналом повинна відводитись побудові ефективної системи фахового навчання і розвитку. На основі аналізу зарубіжного досвіду автор пропонує організацію навчання банківських працівників на базі корпоративного університету, а також вважає, що банкам доцільно співпрацювати із спеціалізованими ВНЗ, які мають кваліфікований професорсько-викладацький склад та відповідну матеріально-технічну базу, що забезпечить використання сучасних методів навчання, відповідних методик викладання, а головне — використання в навчальному процесі реальних банківських технологій та комп'ютерних програм. Це сприятиме як майбутнім фахівцям, так і тим, хто вже працює у банківській системі, швидко опанувувати найновіші досягнення в банківській справі.

Доведено, що вивчення технології галузевого виробництва має здійснюватися на основі ґрунтовного аналізу майбутньої діяльності фахівця з метою чіткого визначення його професійних дій на реальних виробничих посадах. Основною передумовою якісної професійної підготовки є інтеграція навчання та виробництва з використанням фахово-орієнтованого пошуку як важливого виду навчальної роботи [5].

Враховуючи специфіку банківської діяльності, В. Жулкевська вважає перспективним, щоб в основу концепції підготовки фахівців банківської справи за дистанційною формою навчання була покладена досліджена нею структура основних вимог до особистісних рис та спеціальних професійних якостей банківського працівника. “Вузловими” якостями компетентності банківського фахівця визначено: володіння комп'ютерною технікою, прикладними програмами, інформаційними технологіями, Інтернетом; операційні, розрахункові вміння; знання іноземних мов. Науковець визначає й аналізує найбільш оптимальні форми та методи дистанційного навчання у підготовці банківських спеціалістів, що базуються на використанні інформаційних технологій. Тут дистанційне навчання розглядається як метод, що може використовуватись як у рамках нової, дистанційної форми здобуття освіти, так і в рамках традиційних форм — очної та заочної [6, 100–127]. Поєднання традиційного і дистанційного навчання — це новий підхід у підготовці майбутніх фахівців до неперервної освіти (освіти впродовж всього життя — *lifelong learning*) [7].

Одними з найважливіших чинників, які нині формують майбутні риси банківської системи України, є стан підготовки кадрів та рівень використання новітніх інформаційних технологій, — наголошують В. Міщенко та А. Савченко [8]. Застосування обчислювальної техніки та інформаційних технологій у навчанні — невід'ємний атрибут сучасного ВНЗ. Основою ефективного навчання є максимальне наближення умов, в яких навчаються студенти, до реальних, тобто до завдань і середовища, з якими вони стикатимуться в свої професійній діяльності. З огляду на це, автори праць [8; 9] пропонують концепцію використання комп'ютерної техніки та інтеграційних комп'ютерних технологій під час організації навчального процесу. Практична реалізація цієї концепції базується на комплексному вирішенні кількох технічних та організаційних завдань.

У праці Т. Плісак [10] запропоновано концепцію наскрізної комп'ютерної підготовки фахівця банківської справи. Сутність такої підготовки включає наступні напрямки:

– вивчення спеціалізованих дисциплін комп'ютерного спрямування “Електронні ділінгові системи”, “Міжнародна банківська телекомунікаційна мережа SWIFT”, “Електронні пластикові картки”, “Електронні клірингові системи”, “Інтернет в бізнесі” тощо;

– комп'ютерна підтримка навчального процесу (комп'ютерні підручники, ділові ігри, комп'ютерне супроводження практичних занять);

– комп'ютерна підтримка дипломних робіт;

– комп'ютеризація державних випускних іспитів.

На основі аналізу праць сучасних дослідників можна констатувати, що одним із пріоритетних завдань освіти і кадрової політики фінансово-кредитних установ є створення системи неперервного професійного навчання фахівців банківської справи. Сучасні реалії ставлять до підготовки фахівців особливі вимоги щодо оволодіння засобами комп'ютерних інформаційних і телекомунікаційних технологій. В зв'язку з цим дистанційне навчання може застосовуватися як у системі підготовки фахівців, так і для перепідготовки та підвищення кваліфікації банківських кадрів.

Сьогодні інформаційні технології змінюють умови праці: більшою частиною трудової діяльності фахівців банківської справи є безпосередня взаємодія з інформаційними технологіями. Сучасний фахівець повинен володіти відповідною підготовкою в галузі інформатики та обчислювальної техніки. Це надасть йому допомогу при виконанні практичної діяльності в будь-якій сфері, так чи інакше пов'язаної з обробкою інформації. Крім цього, необхідні знання у сфері прикладного використання засобів інформаційних технологій в рамках тих чи інших інформаційних систем, що автоматизують конкретні технологічні та інформаційні процеси безпосередньо на робочих місцях, незалежно чи то банківська, чи то будь-яка інша установа [11, 3–4].

Аналіз наукових праць сучасних учених-педагогів свідчить про наявність теоретико-практичних досліджень щодо інформатизації освіти, використання комп'ютерних інформаційних технологій у процесі навчання: В. Биков, Я. Вовк, М. Жалдак [12], Ю. Машбиць [13], М. Згуровський, В. Гриценко, А. Гуржій, О. Довгяло [14, 15], М. Козакова [16], Т. Чепрасова [17], І. Булах [18], Н. Морзе [19], А. Каленський [20], Р. Корнєв [21] та інші.

Проблеми створення електронного навчально-методичного забезпечення досліджувала Т. Чепрасова. Вона розробила наступну структуру електронних навчально-методичних матеріалів з дисциплін у ВНЗ, розміщення і збереження цих матеріалів на сервері факультету на відповідних Web-сторінках викладачів, які забезпечують підготовку і викладання курсів за навчальним планом (навчальна програма, конспекти лекцій, методичні рекомендації, електронні підручники, програмні засоби навчального призначення тощо). Реалізовані компоненти цієї структури визначають впровадження та функціонування освітнього інформаційного середовища, в якому передбачено єдиний доступ для всіх його учасників — викладачів, організаторів, студентів. Створене предметно-орієнтоване середовище характеризується гнучкістю, варіативністю змісту і форми подачі матеріалу, забезпечує підтримку ініціативи викладача та студента, є своєрідною картотекою знань, поданих із використанням різних методичних і технологічних прийомів [17].

Всі дослідники стверджують про високу ефективність використання комп'ютерних інформаційних технологій у навчальному процесі. Особливої уваги заслуговують унікальні можливості інформаційних технологій, реалізація яких створює передумови для небувалої в історії педагогіки інтенсифікації освітнього процесу [22].

І. Роберт і П. Самійленко пропонують наступну класифікацію використання інформаційних і комунікаційних технологій. Їх можна застосовувати як:

– засоби навчання;

– засоби, які вдосконалюють процес викладання;

– інструмент пізнання навколишньої дійсності і самопізнання;

– засоби розвитку особистості учня чи студента;

– об'єкт вивчення в рамках освоєння курсу інформатики;

– інформаційно-методичне забезпечення та управління навчально-виховним процесом;

– засіб комунікацій;

- засіб автоматизації процесу оброблення результатів експерименту й управління ним;
- засіб автоматизації процесів контролю й корекції результатів навчальної діяльності, тестування і психодіагностики;
- засіб організації інтелектуального дозвілля [23].

У впровадженні нових інформаційних технологій, орієнтованих на розроблення та реалізацію психолого-педагогічних і методичних цілей навчально-виховного процесу у навчальних закладах, на думку Р. Гуревича, можна виокремити такі напрями: вдосконалення механізмів управління системою професійної освіти на основі використання автоматизованих банків даних науково-педагогічної інформації, інформаційно-методичних матеріалів, а також комунікаційних мереж; удосконалення методології та стратегії добору змісту, методів та організаційних форм навчання і виховання, адекватних завданням розвитку особистості учня (студента); в умовах інформатизації суспільства; створення методичних систем навчання, орієнтованих на розвиток інтелектуального потенціалу учнів (студентів), формування вміння самостійно здобувати знання, здійснювати інформаційно-навчальну, експериментально-дослідницьку діяльність, різноманітні види самостійної діяльності та опрацювання інформації; створення та використання комп'ютерних тестувальних, діагностувальних методик контролю рівня знань [24].

За результатами розглянутих наукових досліджень можна зробити висновок, що застосування інформаційних технологій значно підвищує ефективність навчання за рахунок інтенсифікації навчальної діяльності, зростання продуктивності праці викладачів і студентів завдяки доцільній автоматизації та індивідуалізації процесу навчання. Такий підхід, безперечно, є важливим і необхідним, але він достатньо однобічний і пов'язаний з аналізом потенціалу тільки одного компонента педагогічних технологій — засобів навчання [25]. Однак сучасні фахівці банківської справи повинні володіти новими вміннями та навиками, в основі яких лежать глибокі знання з математики, інформатики та інших наукових дисциплін.

У вивченні інформатики основним формування навичок використання інформаційних технологій у навчальному процесі й підготовка до праці в умовах інформатизації галузі професійної діяльності людини. В зв'язку з цим відзначимо дві обставини. По-перше, сучасні дослідники показали, що ефективність формування готовності спеціаліста до застосування інформаційних технологій у своїй фаховій діяльності багато в чому залежить від рівня сформованості інформаційної компоненти його світогляду, інформаційного підходу до аналізу навколишньої дійсності. По-друге, відомо, що період використання сучасних інформаційних технологій скоротився до 3–5 років. На зміну їм прийдуть інші, які спеціалісту знову необхідно буде засвоювати. За цих умов особливо зростає роль фундаментальної освіти, яка створює наукові основи, базу для оволодіння новими технологіями [26].

Інформатизація технології навчання повинна відбуватись у двох напрямках (аспектах). Перший пов'язаний з впливом інформатики (як фундаментальної галузі наукових знань) та інформаційних технологій (як постійно змінної сфери діяльності людини) на мету і зміст навчання. Очевидно, що місце та роль вивчення інформатики та інформаційних технологій у загальноосвітній, загальнонауковій і спеціальній підготовці будуть посилюватись і цей процес, безперечно, відобразиться в технології навчання. Другий напрям пов'язаний з впливом інформатизації освіти на проектування та реалізацію технологій навчання. У цьому сенсі під інформатизацією технологій навчання розуміють наукові концепції, що ґрунтуються на інформаційному підході до аналізу будови, функціонування й управління системою освіти, а також методи та засоби інформатизації, пов'язані з визначенням нових форм і засобів викладення знань і вмінь у змісті навчальних курсів, удосконаленням методів і організації навчання, застосуванням нових способів навчання, які базуються на інформаційних і телекомунікаційних технологіях [25].

Підсумовуючи вищевикладене, можна стверджувати, що:

- проблема підготовки та підвищення кваліфікації фахівців банківської справи є актуальною проблемою сьогодення;
- якість підготовки фахівців потребує узгодження навчального процесу з відповідними запитами банків з метою врахування постійного динамізму фінансового ринку та зміни банківських технологій здійснення різноманітних операцій;

– використання комп'ютерних інформаційних технологій у фаховій освіті, зокрема банківській, повинно спрямовуватись на розвиток технології навчання, її інформатизацію, що забезпечить ефективну підготовку фахівців до професійної діяльності в умовах інформатизації банківської системи;

– теоретичне обґрунтування та розроблення концепції застосування інформаційних технологій у підготовці фахівців банківської справи до майбутньої професійної діяльності є перспективною ідеєю, що характеризується науковою значущістю та педагогічною новизною.

ЛІТЕРАТУРА

1. Єпіфанов А. О. Підготовка кваліфікованих фахівців для банківських установ // *Банки та банківські системи*. — 2006. — № 1. — С. 5–15.
2. Козьменко С. М., Шпиг Ф. І., Волошко І. В. Стратегічний менеджмент банку: Навчальний посібник. — Суми: Університетська книга, 2003. — 734 с.
3. Смовженко Т. С. ЛБІ НБУ — якісно і престижно // *Діловий вісник*. — № 3. — 2003.
4. Пшик Б. Корпоративний університет — ефективний механізм внутрішнього навчання банківського персоналу // *Вісник Національного банку України*. — 2006. — № 9. — С. 28–31.
5. Ничкало Н. Г. Ключові напрями педагогічних досліджень із проблем використання інформаційно-телекомунікаційних технологій // *Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи*. Зб. наук. праць. Вип. 1. — Львів: ЛДУ БЖД, 2006. — С. 21–29.
6. Жулкевська В. О. Організаційно-педагогічні засади дистанційного навчання банківських працівників: Дис. ... канд. пед. наук. — К., 2005. — 290 с.
7. Корню Б. Новые задачи обоазования в обществе знания // *Информатика и образование*. — 2007. — № 3. — С. 3–9.
8. Міщенко В. І., Савченко А. С. Досвід використання інформаційних і телекомунікаційних технологій в Українській академії банківської справи // *Вісник Національного банку України*. — 2005. — № 2. — С. 6–11.
9. Слав'янська Н. Г., Новак С. М., Терехов Є. М. Впровадження концепції “Мережний персональний комп'ютер” в навчальний процес // *Актуальні проблеми економіки*. — 2005. — № 6. — С. 144–150.
10. Плісак Т. О. Підготовка фахівців банківської справи відповідно до державних стандартів // *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: Зб. наук. праць*. — Суми: Слобожанщина; Ініціатива, 1999. — С. 252–261.
11. Стельмах В. С., Єпіфанов А. О., Сало І. В., Кандиба О. М., Савченко А. С., Бірюков А. В. Економічна інформатика. — Суми: Слобожанщина, — 2000. — 260 с.
12. Биков В. Ю., Вовк Я. І, Жалдак М. І. та ін. Концепція інформатизації освіти // *Рідна школа*. — 1994. — № 11. — С. 26–29.
13. Машбиць Ю. І. Основи нових інформаційних технологій навчання: Посібник для вчителів. — К. ІСДО, 1997. — 230 с.
14. Згуровський М. З., Гриценко В. І., Гуржій А. М., Довгяло О. М. Концепція створення Національної телекомунікаційної мережі закладів освіти і науки України з входом до Internet. — К.: НТУУ-КІШ, 1997. — 200 с.
15. Гуржій А. М. Інформаційні технології в освіті // *Проблеми освіти: Наук.-метод. збірник / Кол. авт.: М. З. Згуровський (гол. ред.) та ін.* — К.: ІЗМН, 2002. — Вип. 11. — 172 с.
16. Козлакова Г. О. Теоретичні і методичні основи застосування інформаційних технологій у вищій технічній освіті. — К.: ІЗМН, 1997. — 230 с.
17. Чепрасова Т. І. Варіативність змісту, форми і методи подання навчального матеріалу з використанням інформаційних технологій // *Теорія та методика навчання математики, фізики, інформатики: Зб. наук. праць. Вип. 3: В 3-х томах*. — Кривий Ріг: Видав. відділ НМетАУ, 2003. — Т. 3: Теорія та методика навчання інформатики. — С. 358–361.
18. Булах І. Є. Теорія і методика комп'ютерного тестування успішності навчання: Дис. ... д-ра. пед. наук. — К., 1995. — 230 с.
19. Морзе Н. В. Методика навчання інформатики / За ред. М. І. Жалдака. — К.: Навчальна книга, 2003. — 254 с.
20. Каленський А. А. Застосування інформаційних технологій у процесі вивчення тактичних дисциплін курсантами вищих військових навчальних закладів: Автореф. дис. ... канд. пед. наук. — К., 2005.
21. Корнев Р. С. Підготовка майбутніх економістів-аграрників до професійної інформаційної діяльності: Дис. ... канд. пед. наук. — Тернопіль, 2006. — 280 с.

22. Роберт И. В. Современные информационные технологии в образовании: Дидактические проблемы; перспективы использования. — М.: Школа-Пресс, 1994. — 205 с.
23. Роберт И. В., Самойленко П. И. Информационные технологии в науке и образовании. — М., 1998. — 178 с.
24. Гуревич Р. С., Гуревич І. Р. Створення педагогічних програмних засобів для нових інформаційних технологій // Професійно-технічна освіта. — 1999. — № 2. — С. 34-37.
25. Рева Ю. П. Проблеми інформатизації сучасних технологій навчання // Теорія та методика навчання математики, фізики, інформатики: Зб. наук. праць: У 3-х томах. — Кривий Ріг: Видавничий відділ КДПУ, 2001. — Т. 3: Теорія та методика навчання інформатики. — С. 149–152.
26. Шахова Н. Компьютерное тестирование в преподавании информационных дисциплин // Новый коллегіум. — 2004. — № 5/6. — С. 53–58.

Володимир БОРСУК,
Володимир ПОНЯТИШИН

ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ МАШИН В УМОВАХ КРЕДИТНО- МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Реформування процесу навчання у вищій школі полягає в його переході на кредитно-модульну систему вивчення дисциплін. У статті показані окремі аспекти диференційованого підходу до вивчення сільськогосподарських машин, суть якого полягає в переорієнтації із лекційно-інформативної на індивідуально-диференційовану форму навчання. Описаний підхід до розподілу навчального матеріалу на три рівні складності і визначення критеріїв до їх оцінювання. Критерії і тестові завдання наведені на прикладі вивчення теми «Посівні машини».

Успішні соціально-економічні зміни в Україні неможливі без структурної реформи системи вищої освіти, спрямованої на забезпечення мобільності, працевлаштування та конкурентоспроможності фахівців з вищою освітою. Тому в сучасних умовах реформування освітньої галузі “Технологія” виникає потреба в якісно новому підході до теоретичної та практичної підготовки майбутніх вчителів трудового навчання і технологій виробництва.

Питанням підготовки вчителів трудового навчання присвячені наукові праці В. Гусєва, А. Вихруща, О. Коберника, М. Кореця, В. Мадзігона, В. Сидоренка, Г. Терещука, Д. Тхоржевського та ін. Але перехід на кредитно-модульну технологію викладання дисциплін спонукає до пошуку нових підходів і методів підготовки. Методологія процесу навчання та оцінювання професійної компетентності студента в кредитно-модульній системі організації навчального процесу (КМСОНП) полягає у його переорієнтації з лекційно-інформативної на індивідуально-диференційовану форму навчання.

Розробкою принципів системи модульного навчання займалися А. Алексюк, В. Бондар, П. Сікорський, А. Фурман й інші вчені Основні вимоги цих принципів наступні:

- виокремлення змістових модулів із загального змісту навчальної програми;
- розробка модульних пакетів, які мають різні рівні складності;
- запровадження різних типів самостійної роботи в системі модуля, що сприяють формуванню в студентів самостійності як важливої професійної якості майбутнього спеціаліста;
- індивідуалізація змісту навчання, що полягає у виявленні інтелектуальних можливостей і готовності студента до вивчення модуля відповідного рівня;
- делегація права самоконтролю навчальної діяльності студента, обліку та її корекції відповідно до поставленої мети.

Метою нашого дослідження є реалізація вимог принципів модульного навчання при викладанні дисципліни “Сільськогосподарські машини” та інших технічних дисциплін фахової підготовки.

Лекції в системі модульного навчання дещо відрізняються від традиційних. До кожної теми в лекціях визначається інтегрована мета навчання та завдання, які необхідно вирішити для її досягнення. Інформаційний матеріал лекції доповнюється новими фактами, дослідженнями,